

Zpráva ze stáže konané dne 25.2.2016

na Fakultní základní škole Olomouc, Hálkova 4, 779 00 Olomouc

Dne 25.2.2016 jsem absolvovala stáž na ZŠ Hálkova Olomouc. Informace o této škole jsem získala na konferenci Erasmus+, která se týkala práce s talentovanými a nadanými dětmi. Protože jsem zjistila, že tým učitelů ze zmíněné základní školy vypracoval ucelený soubor materiálů vhodných pro práci s dětmi, materiály jsem si obstarala a začala je využívat ve výuce. Během stáže jsem se zaměřila na získání nových informací o metodách vzdělávání nadaných žáků, o míře využívání metakognice při učení, chtěla jsem vidět práci dětí na projektech a seznámit se s novými pomůckami ve výuce.

ZŠ Hálkova je základní škola s rozšířenou výukou cizích jazyků a s třídami pro mimořádně nadané děti. V každém ročníku jsou oddělení A, B, C, přičemž v oddělení C jsou vzdělávány děti s IQ větším než 130 či žáci s diagnostikovanou vysokou mírou jakéhokoliv nadání. Žáci, kteří vstoupí do 1.C jsou již rok v evidenci ped. psych. poradny, je jim pomocí diagnostických testů změřena míra nadání a jsou cíleně připravováni na vstup do první třídy pro nadané žáky. Do této třídy vždy nastupuje 16 žáků určených pracovníci ped. – psych. poradny. Jedno místo většinou obsadí žák, který je přesunut z oddělení A či B. Vzniká tak skupina „VIP“ žáků, kteří jsou vzdělávány jinými metodami. V oddělení C pracují stále učitelky, které si navzájem předávají informace a v kabinetě mají velké množství pomůcek k výuce. Během září jsou žáci dále diagnostikováni třídní učitelkou. U těchto žáků je cíleně rozvíjeno nadání ve všech oblastech – např. intelektové, umělecké či sportovní. Žáci získávají velké úspěchy ve všech typech okresních i národních soutěží. Po páté třídě většina žáků odchází na gymnázia, oddělení C zaniká.

Záštitou nad mou stáží přijala Mgr. Romana Navrátilová – třídní učitelka II. C.

1. I.C – Mgr. Radka Hudcová

Ve třídě pracuje paní učitelka a jako pomocnici má asistentku.

Žáci se přivítali s paní učitelkou a paní asistentkou, následovalo protažení celého těla s básničkou Až jednou vyrostu. Pak učitelka rozdala dětem karty s nápisy (prázdniny, veverka, obojživelník apod.) Žáci dostali za úkol slovo vyhláskovat. V zadání zaznělo, že cvičení je na správnost a rychlost. Hláskoval vždy ten, na koho paní učitelka mrkla. Pak museli přečíst celé slovo. Na závěr rozcvičky se uč. zeptala, zda byl úkol pro žáky těžký. Následoval běhací diktát. V prostoru učitelka položila šest listů s textem. Žáky rozdělila do šesti dvojic, v každé dvojici byl jeden, který měl za úkol zapisovat, a druhý, který běhal číst a diktoval. Žáci byli upozorněni, že kdo poruší pravidlo, vypadne ze hry. Nesmělo se přenášet list k zapisovateli, křičet apod. Pak následovala oprava – žáci si přinesli text a

opravovali si sami. Jeden ze žáků byl vždy vyvolán, aby přečetl jednu větu z diktátu – všechny texty byli stejné. Pak se děti přesunuly na koberec a hrály hru na paměť: Jedu na výlet a do kufru si balím – baterku, lano, čipsy.... V této chvíli již žáci ztráceli koncentraci a začali zlobit. Pak učitelka říkala slova bez prvního písmena a žáci volali slovo celé (drea – Andrea, alónek – balónek atd.) Na závěr pracovali ve slabikáři – vyhledávali slova v textu, ve kterých byla chyba, většinou přehozená písmena.

Nápady: Běhací diktát v této formě je využitelný i v běžné třídě, jen je třeba rozlišit úrovně.

2. II.A – vyučující Mgr. Romana Navrátilová – český jazyk

Učitelka měla ve třídě asistentku.

Paní učitelka se s žáky přivítala (první hodinu měli žáci Aj s novým učitelem – bylo potřeba probrat nové zážitky) a řešila s dětmi DÚ. Pak žákům rozdala lístky papíru a začali hrát hru „Nadívané slovo“. Na tabuli se napíše shora dolů slovo např. TVOR a ještě jednou zdola nahoru. Žáci vymýšlí slova, kterým se dá toto slovo „naplnit“.

T rakto R

V ysok O

O stro V

R obo T

Žáci se snažili vymyslet co nejoriginálnější slovo – za ně totiž získali více bodů. Pak totéž zkusili se slovem MOBIL. Učitelka měla připravené hodně možností.

Poté následovala hra guláš. Učitel říká: „Vaříme guláš, co do něj dáme?“

- a) obojetnou souhlásku ve slově beran
- b) první slabiku s měkkou souhláskou ve slově ředitel
- c) poslední obojetnou souhlásku
- d) druhou krátkou samohlásku
- e) první tvrdou souhlásku ve slově bunda

Žákům tak vzniklo slovo Březan. Pak si zopakovali dělení hlásek a začali pracovat v pracovním sešitě – hledali názvy osob, vlastní jména, třídili slova podle rodu, hledali nadřazené slovo, první slovo v abecedě apod.

Nápady: Nadívané slovo, slovní guláš – využitelné ve všech ročnících

3. – 4. hodina - II. C Mgr. Romana Navrátilová – Matematika

V úvodu hodiny se děti pozastavily nad datem – mluvily o jarní a podzimní rovnodennosti, o zimním a letním slunovratu. Pak narazily na problém matematického průměru a chvíli téma s učitelkou rozebíraly. Pak začaly pracovat na logických úlohách. Na listech dostaly úlohu „Běžecký závod“ a zjišťovaly v textu informace k úloze. Pak s učitelkou probraly možnosti řešení, porovnalý výsledky a pracovaly na dalším podobném typu úlohy. Jednalo se o úlohu „Terč“, kdy žáci museli získat další vědomosti z textu. Dalšími typy úloh bylo Ken – ken. Jedná se o hru sudoku která byla obohacena ještě o násobení (v první třídě tyto typy úloh řeší se sčítáním a odčítáním). Při ukázce řešení byl vždy vyvolán žák, který „myšlením nahlas“ perfektně demonstroval metakognice.

Nápady: Výborná ukázka metakognic, Ken – ken, Zebry – slovní úlohy pro žáky

5. hodina – V.C Mgr. Kristýna Hroudná – Český jazyk – literatura

Učitelka pracuje s asistentem.

Učitelka dětem ukáže na dvě minuty prezentaci – 9 různých informací – a požádá žáky, aby si informace zapamatovali. Po uplynutí časového limitu prezentaci vypne a nechá žáky zapsat vše, co ví. Pak se zeptá, co z indicií vyvodili. Žáci pochopili, že se jedná o informace o Waltu Disney. Pak žáci zjišťují, co si zapamatovali a co tato informace znamená - např. datum narození, první pohádka, otevření Disneylandu apod. Pak si žáci ve dvojicích zvolí svoji osobnost a s pomocí encyklopedie vytváří obdobný test pro spolužáky (zvolili např. Elvise Presleyho, Zdeňka Svěráka, Michaela Jacksona, Miloše Zemana aj.) Na závěr svou hru prezentovali před ostatními.

Nápady: Procvičení zapamatování, výborná práce s encyklopedií

Další postřehy:

- V rozvrhu všech ročníků je hodinová dotace pro projektové vyučování – pro žáky výborná možnost pracovat s tématem, naučit se prezentovat svou práci. Již žáci prvních tříd dokážou vypracovat materiál, který mohou prezentovat – rodičům, ředitelce, jiným třídám. Pátáci si v září sami volí téma projektu, na kterém pracují celý rok a výstupem je publikace o 15 stranách, kterou slavnostně prezentují před žáky 4. tříd, rodiči a ředitelkou. U těchto projektů je nutné prokázat schopnost práce s literaturou, umět citovat, psát text ve Wordu a vytvořit prezentaci v Power pointu na počítači a další dovednosti. Několik těchto prací jsem mohla prohlédnout a jsou na opravdu vysoké úrovni.
- Učitelé nedávají velké domácí úkoly, snaží se ale, aby se žáci připravovali na vyučování doma.
- Ve škole kladou důraz na encyklopedické znalosti – ve škole mají mnoho encyklopedií. Žáci velmi často pracují s textem.
- Učitelé nepřeskakují žádné učivo, několikrát se přesvědčili, že žáci nemají dostatečně upevněné znalosti.

- Učitelé často zjistí, že žáci mají „ostrůvkovité vědomost“ – o tématu znají určité podrobnosti, ale neumí je zařadit do kontextu.
- Učitelé se snaží o mírnou akceleraci učiva, ale hlavně učivo obohacují
- Velmi často navštěvují kulturní akce – divadla, kina, konají exkurze a navštěvují Pevnost poznání
- Při výuce jsou velmi často využívány smajlíci, za zapomínání žáci dostávají „zapomněnky“.
- Za třetí napomenutí ve třetí třídě již hrozí napomenutí třídní učitelky.
- Úkoly si žáci již od první třídy zapisují sami.
- Nevšimla jsem si záznamů o sebehodnocení, ani jsem nezaznamenala zápisy učitele v žákovských knížkách, kde by hodnotili práci žáka
- Žáci nemají týdenní plány
- V úvodu hodiny není žákům sdělen cíl hodiny

Zhodnocení stáže

ZŠ Hálkova Olomouc je škola, kde se cíleně věnují vzdělávání nadaných žáků v 1. – 5. ročnících v odděleních C. Učitelky jsou proškoleny pro práci s nadanými dětmi, umí využívat veškeré dostupné materiály a navzájem spolupracovat. Tato spolupráce však probíhá bohužel jen ve zmíněných odděleních. Po rozhovorech se žáky jsem se upevnila v přesvědčení, že kdyby došlo k jejich přeřazení do jiného oddělení – odchází na jinou školu. Tuto neschopnost spolupráce s učitelkami ostatních tříd pokládám za velmi nešťastnou. Dochází tu také k podceňování žáků z oddělení A a B žáky z oddělení C .

Další hodnocení se tedy týká jen oddělení C. Stěžejní je práce s textem, využívání metakognic, schopnost prezentace, rozvíjení logického myšlení, analýza a syntéza informací. Učitelé připravují pestré hodiny plné výborných aktivit. Výuku však nediferencují podle úrovně žáků, přestože by to bylo potřeba – žák s nadáním ve VV není přeborníkem v M. Líbilo se mi, že práce v hodině leží na dětech - ne na učiteli. Také je dobře, že se učitelé nesnaží přeskakovat nebo urychlovat učivo, pro nadané žáky ho však obohacují a prohlubují.

V těchto třídách vždy „funguje“ asistent, který je většinou určen pro konkrétního žáka, ale ani v jedné třídě jsem nezaznamenala žádnou jeho aktivitu (nepočítám bloumání po třídě a nahlížení žákům přes rameno, popřípadě prohlížení obrázků na stěnách učebny).

Ze stáže jsem si přivezla mnoho nápadů do hodin a také jsem zjistila dobré knihy a pomůcky pro práci s dětmi. Velmi mě potěšilo vidět využití metakognic ve výuce a prohlédnout si ročníkové práce žáků páté třídy.

Mgr. Jana Šopejstalová, DiS.

ZŠ a MŠ Holoubkov

1.3.2016